

Nr 1

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 10 § 2 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

Genom en den 10 januari 1957 dagtecknad proposition, nr 31, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till

förordning om ändrad lydelse av 10 § 2 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469)

Härigenom förordnas, att 10 § 2 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

10 §.

Gällande lydelse:

2 mom. I varje — — — — — i 27 § förmåles.

Avgångsregistret skall *vart tionde år, eller om med hänsyn till församlingens storlek eller befolkningens rörlighet så erfordras, oftare* genom pastors försorg avskrivs i en *avgångslista*, varav ett av pastor bestyrkt exemplar skall för arkivering tillställas vederbörande landsarkiv. Avskrivna kort skola förstöras.

Föreslagen lydelse:

Avgångsregistret skall genom pastors försorg avskrivs i en *avgångslista*.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för det genom propositionen framlagda förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

¹ Senaste lydelse av 10 § 2 mom. se 1952:336.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att föreskriften om skyldighet för pastor att tillställa landsarkiv ett bestyrkt exemplar av avgångslängden skall upphävas. I anslutning därtill föreslås även att i folkbokföringsförordningen meddelade bestämmelser rörande bl. a. den tid, inom vilken avgångslängd skall upprättas, skall utgå ur förordningen. Erforderliga föreskrifter skall i stället utfärdas i administrativ ordning.

Gällande bestämmelser m. m.

I 10 § 2 mom. folkbokföringsförordningen stadgas bl. a., att i varje församling skall föras ett avgångsregister. Detta register består enligt 31 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801) av avtryckskort för dem som utflyttat till annan församling, utvandrat, avlidit eller överförts till boken över obefintliga.

Avgångsregistret skall enligt 10 § 2 mom. andra stycket folkbokföringsförordningen vart tionde år, eller om med hänsyn till församlingens storlek eller befolkningens rörlighet så erfordras, oftare genom pastors försorg avskrivnas i en avgångslängd. Ett bestyrkt exemplar av denna längd skall för arkivering tillställas vederbörande landsarkiv. Avskrivna kort skall förstöras.

32 § kyrkobokföringskungörelsen upptager vissa föreskrifter om vad avgångslängd skall innehålla. Formulär till avgångslängd fastställes av riksbyrån för folkbokföringen med stöd av 69 § kyrkobokföringskungörelsen.

Sedan statistiska centralbyrån i skrivelse den 6 april 1954 hemställt om riksarkivets yttrande rörande fråga om formulär till avgångslängd, har *landsarkivarien i Uppsala*, Sten Engström, i ett den 15 april 1954 dagtecknat, till riksarkivet ställt yttrande i frågan uttalat bl. a., att någon omskrivning av avgångsregister till avgångslängd inte borde komma till stånd innan innebörden av gällande bestämmelser blivit klarlagd. I yttrandet framhålles, att den åsyftade bestämmelsen, tagen strängt efter ordalydelsen, visserligen inte behövde tolkas så att ett av exemplaren omedelbart skulle överlämnas till landsarkivet. Den utsäger, att ett av pastor bestyrkt exemplar av avgångslängden skall tillställas vederbörande landsarkiv, men den säger inte, att detta skall ske omedelbart efter utskrivningen. Bestämmelsen lade således rent formellt intet hinder i vägen för att längden bleve utskriven i detta enda exemplar, vilket skulle behållas av pastorsämbetet till dess det i vanlig ordning, d. v. s. normalt efter 100 år, skulle inlevereras till landsarkivet. Bortsett från att en sådan tolkning inte vore genomförbar i fråga om de pastorsämbeten som är dispenserade från leverans till landsarkiv (inom Uppsala landsarkivdistrikt omkring fyrtio), vore det dock klart, att tolkningen inte stode i överensstämmelse med lagstiftarens mening. Så fattat, och såsom innebärande, att det ena exemplaret omedelbart skall överlämnas till

landsarkiv, vore likväl stadgandet enbart olyckligt. Landsarkivarien anför vidare.

För forskningen kommer detta exemplar icke till någon nämnvärd nytta, förrän församlingsböckerna för samma tid i vanlig ordning avlämnats till landsarkiven; utan tillgång till dem blir nämligen avgångslängden blott ett hjälpmedel att följa en persons flyttningar framåt i tiden — som sådant utmärkt — men värdelös för sådant sökande bakåt i tiden som tillhör alla större person- och släkthistoriska forskningsuppgifter. Ytterligare kommer användningen av exemplaret i fråga att begränsas därav, att allmänheten för lång tid framåt kommer att söka de upplysningar, det kunde ge, hos pastorsämbetena. I den mån åter som församlingsböckerna inlevereras, blir exemplaret överflödigt genom att det andra exemplaret likaledes inlevereras i ungefärligen samma ordning. Det förra kommer sålunda i stort sett att för all framtid endast upptaga utrymme i onödan. Viktigare är likväl, som jag ser saken, att hela tanken att förse landsarkiven med ett enkom för deras räkning förfärdigat exemplar är främmande icke blott för nutida syn på arkivväsendet över huvud utan också med landsarkivinstruktionens definition av landsarkivens uppgift: att mottaga pastorsämbetens och andra ifrågakommande lokalmyndigheters *arkivalier*, d. v. s. deras organiskt tillkomna tjänstehandlingar, icke att insamla allsköns upplysningsmaterial för vare sig personhistorisk eller annan forskning.

I och för sig vore intet att invända mot att avgångslängden utskrivs i två exemplar, om blott intet av dessa avlämnas till landsarkiv förrän efter vanlig leveransfrist; i så fall vore det möjligt att tillgodose ett från vissa håll uttalat önskemål, att ett exemplar finge för all framtid behållas av pastorsämbetena.

Riksarkivet anluter sig i sitt den 23 april 1954 dagtecknade yttrande till statistiska centralbyrån till de av landsarkivarien i Uppsala anförda synpunkterna.

Statistiska centralbyrån framhåller i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 mars 1956 att man vid tolkningen av nu gällande stadgande torde få utgå från att det vore meningen att avgångslängden skall upprättas i mer än ett exemplar.

Centralbyrån hemställer att 10 § 2 mom. andra stycket folkbokföringsförordningen måtte ändras eller, om det där behandlade ämnet ansåges böra regleras genom föreskrifter givna i administrativ ordning, upphävas, och att i stället meddelades sådana bestämmelser, att avgångslängd behövde upprättas endast i ett exemplar, vilket skall avlämnas till landsarkiv efter vanlig leveransfrist. I samband därmed syntes, uttalar centralbyrån, gallringsföreskriften, att avskrivna kort skall förstöras, lämpligen kunna få den formuleringen, att avskrivna kort må förstöras.

Departementschefen

Statistiska centralbyrån har i sin skrivelse föreslagit att avgångslängd skall upprättas i allenast ett exemplar och har ifrågasatt, huruvida inte frågan om avgångsregistrens avskrivande i avgångslängd kan regleras genom i administrativ ordning utfärdade föreskrifter.

Vad först beträffar frågan huruvida en särskild avskrift skall göras av avgångslängden för att omedelbart tillställas vederbörande landsarkiv, anser jag att så inte bör ske. Längderna saknar uppenbarligen — intill dess kyrkoböckerna för den tidsperiod avgångslängderna omfattar blivit inlevererade till landsarkiven — betydelse för dessa. Avgångslängd bör alltså även enligt min mening upprättas i allenast ett exemplar, vilket skall förvaras i församlingen till dess det i förekommande fall skall, jämte kyrkoböckerna, inlevereras till vederbörande landsarkiv. Jag vill i detta sammanhang erinra om att, för den händelse pastor skulle finna det behövt för församlingsarbetet eller kyrkobokföringen att för all framtid ha tillgång till en avgångslängd, 10 § 3 mom. folkbokföringsförordningen bereder möjlighet att göra en avskrift av längden.

Vad åter beträffar frågan om att ur förordningen utmönstra övriga i 10 § 2 mom. meddelade bestämmelser, anser jag i likhet med statistiska centralbyrån att i administrativ ordning bör regleras hur ofta avgångsregistret skall avskrivas och hur det skall förfaras med avskrivna kort. Däremot bör i förordningen alltjämt stadgas skyldighet för pastor att låta avskriva registret i en avgångslängd.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget och får därför hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 6 februari 1957

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Oswald, Lindahl, Hermansson, Göran Karlsson, Georg Carlsson, Ebbe Ohlsson, Kristiansson och Knut Johansson* ;

från andra kammaren: herrar Levin, Johansson i Torp*, Eriksson i Sandby, fru Torbrink, herrar Hansson, Carlsson i Stockholm, Munktell* och Hamrin i Kalmar.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.